

במקביל לתערוכה רטרוספקטיבית של פלדי הנערכת במוזיאון ישראל, מוצגת עתה תערוכה אינטימית יותר בגלריה "דוגית". שלא כבתערוכה הרטרוספקטיבית בה משתקפת דרכו של האמן משנת 1950, מושם הדגש בתערוכה בתל-אביב על סגנון הציור אותו פיתח פלדי לאחרונה. ישראל פלדי הוא תופעה מיוחדת בציור הישראלי - אולי יותר מכל אמן אחר הצליח פלדי לשמור במלוא הטוהר על הילד שבו. החיפוש אחר אמצעי הבעה חדשים, הסקרנות וחדוות הגלוי, ההנאה הגלויה ממניפולציה של חומרים שונים - הנאה העוברת ומידבקת גם את הצופה, חיוניות ואינטנסיביות נדירים אף אצל ציירים עעירים בהרבה מפלדי. עושר של הומור ושובבות והתחדשות מתמדת - אלה התווים המאפיינים את פלדי האיש ובאים לביטוי יותר מאשר אי-פעם בציוריו. התערוכה הנוכחית מהווה סינתזה מלאת קסם של כיוונים שהופיעו כבר בעבר. הנטייה לאקספרסיוניזם-פיוטי (להבדיל מהאקספרסיוניזם הקודר העוסק ב"גון העולם"), אקספרימנטציה מתמדת בשימוש בחומרים שונים וגישת הנחת צבע לפי מיטב המסורת הצרפתית, חוברים כאן יחדיו לציורים מלאי דמיון ופיוט. כאילו ללא מאמץ, מצליח פלדי לחלוף ולעבור על פני המהמורות הטמונות לאמן הפועל בסגנון השואב השראתו מציור הילד: בציורו של פלדי - עם היותו "ילדותי" כביכול - אין כל היתממות ואחיות עיניים, אין התחכמויות מצטעצעות ואין נטייה לנוסחאות ציור. לעומת אלה יש בציורו החדש ידע טכני שאינו מצהיר על עצמו בקולי קולות, משחקיות אמיתית, פשטות, ועל הכול - שמחה מידבקת.

ריטה אלימה

"אלימה - בגלריה גורדון" / הארץ / 3.11.67 / תע' יחיד / גלריה "גורדון" / תל-אביב

אמנים שעיצבו כבר בעבר סגנון מופשט עצמאי, עלולים להיתקל ב"קשיי הסתגלות" אם קיים בהם הצורך לשנות את סגנונם כך שיכלול אפשרויות צבעוניות וצורניות שהפכו מקובלות - ואפילו "נתגלו" במונח מסוים בשנים האחרונות. תערוכתה הנוכחית של אלימה מדגימה את אחד הפתרונות הנאים לשילוב המופשט האקספרסיוניסטי-לירי עם אמצעי הבעה כאלה של אמנות ה"אופ". התמורות שחלו בציוריה של אלימה הם בשלוש רמות בעת ובעונה אחת: צבעונית, תנועתית וגראפית. מבחינה צבעונית השלימה אלימה את המעבר מסולם צבעים שהשתרע בין השחור והלבן (עם שפע של אפורים שונים) לסולם של צבעים טהורים ורוויים. מבחינת השימוש בצבע, יוצרת אלימה מערכת עשירה של מתחים צבעוניים: מלבד השימוש הרב בקונטראסטים שבין צבעים משלימים (למשל צהוב

מול כחול, ואדום מול ירוק), מפעילה אלימה שתי וריאציות נוספות היוצרות מתח צבעוני: (א) קבוצה של אדומים מול קבוצה של ירקקים-כחלחלים מאפשרת סדרות של קונטרסטים; (ב) שימוש בצבעים מתנגשים (כגון סגול מול ירוק) וצבעים שאחד מהם "עקיף" (למשל, כתום - שצבעו המשלים כחלחל-ירקק מול כחולים קרובים יותר לסגול; הצבעים המתנגשים במקרה זה הם הכחול-סגול המופיע בציור והכחלחל-הירקק שאינו מופיע בעצמו ו"מיוצג" על ידי צבעו המשלים). בנוסף לדינאמיקה הנובעת מניגודי צבע ישירים זונחת אלימה כמעט לגמרי את העיצוב הסטאטי והעיסוק בחומריות ומעדיפה במקום אלה תנועת מכחול וצורות דינאמיות. מהבחינה של העיצוב הגראפי - הנחת המשטחים וטכניקת השימוש במכחול - חלה תמורה המדגישה את השינויים בצבעוניות ודינאמיקה ומהווה השלמה לשני אלה. המשטחים מעוצבים בניקיון קפדני תוך מעבר ל"צבעים צפים" במקום צבעים הנראים כאילו הם צמודים למשטח. הניקיון הגראפי בולט גם בשימוש בקווים שוטפים - שימוש שכמעט ולא הופיע בציוריה הקודמים של אלימה בצמוד למשטחי צבע.

נחום וייס

"נחום וייס" / הארץ / 10.11.67 / תע' יחיד / פיסול / גלריה 220 / תל-אביב

כשהחלו הפסלים מסוגו של גונזאלס להשתמש בברזל כחומר ממנו בנו את יצירותיהם, הם עשו זאת כדי להשיג עוצמה, כוח ופראות חדשים אותם לא הצליחו להפיק מחומרים שנראו להם "רכים" כעץ, ברונזה ושיש מלוטש. השימוש בברזל - דווקא משום שזה נתפס כחומר חסר עידון, גם מחוספס ו"לא אמנותי" - בא, לכן, למלא פונקציה של יציאה מתלם הסלוניות ה"נעים לעין" והמורגל. בינתיים, הפכו הברזל והגרוטאה להיות חלק מובן מאליו מחומרי הפיסול. בתערוכתו של נחום וייס אפשר לראות מעין סגירת מעגל: הברזל הופך להיות מתורבת, "נעים", סלוני ומרוכך.

מעגל דומה אפשר לראות גם בדרך השימוש בגרוטאות. אנשי ה"דאדא" היפנו את תשומת לב המסתכל לתכונות המאגיות של האובייקט ויצאו חוצץ נגד ההרגלים שבעקבותיהם נתפסו חלק מהאובייקטים כ"אסתטיים" כמו ארמון עתיק מכוסה אזוב (דומם שנערך במיוחד כדי שיראה "ציורי") וכו', בעוד אובייקטים אחרים הוצאו מראש מהתחום האסתטי גם כאשר לא הופיעו בהקשרם המקורי. כאשר הציג הצייר דושמפ אסלת בית-שימוש או כיסוי של מכונת כתיבה כאובייקטים לתערוכת אמנות, היו בכך לא רק מחאה ו"הרגזת הבורגנים", אלא גם הצהרה על מעמדם האסתטי של "עצמים פרוזאיים" כמוצרי חרושת וחלקי מכונה. הנטייה המקורית היתה, איפוא, להוציא את המסתכל ממסגרת הרגליו ולכוונו לראייה אסתטית כוללת יותר, המתייחסת גם לעצמים הרגילים ביותר. עתה בא נחום וייס ומשתמש באותן גרוטאות עצמן כדי לחזור לנעים ולמורגל.

נחום וייס אינו מתייחס לגרוטאה או לחלק המכונה כאל משהו בעל ערך צורני, חומרי,